

Przystanek historia

<https://przystanekhistoria.pl/pa2/teksty/84988,Markus-Klingberg-epidemiolog-pracownik-MBP-i-szpieg-KGB-w-Izraelu.html>

Tel Awiw

ARTYKUŁ

Markus Klingberg - epidemiolog, pracownik MBP i szpieg KGB w Izraelu

Autor: PRZEMYSŁAW GASZTOLD 17.07.2021

Gdyby trzeba było wskazać szpiega KGB w Izraelu, który wyrządził najwięcej szkód dla bezpieczeństwa państwa żydowskiego, to odpowiedź byłaby prawdopodobnie jedna: Markus Klingberg.

Przez prawie trzy dekady piął się Klingberg po szczeblach kariery w państwie Izrael, zajmując finalnie stanowisko zastępcy dyrektora ds. badań naukowych w ściśle tajnym Izraelskim Instytucie Badań nad Biologią w Nes Cijjona.

W 1943 r. przeszedł w Moskwie 6-miesięczny kurs uzupełniający wiedzy lekarskiej, po którym awansował na Naczelnego Epidemiologa Białoruskiej Socjalistycznej Republiki Sowieckiej.

W tym samym czasie bardzo ważnych informacji na temat izraelskich badań nad bronią chemiczną i biologiczną dostarczał Moskwie.

Został aresztowany dopiero w 1983 r. i spędził 15 lat w więzieniu. O ile jego współpraca z KGB była już wielokrotnie opisywana, o tyle mało wiadomo, co Klingberg robił przed wyjazdem do Izraela.

Dokumenty z Archiwum IPN wskazują, że jego biografia z tego okresu jest również bardzo ciekawa, gdyż pracował on w Ministerstwie Bezpieczeństwa Publicznego, a ponadto publicznie chwalił się swoimi koneksjami w służbach wywiadowczych Polski Ludowej.

W II RP i w Sowietach

Klingberg Abram-Markus urodził się 7 października 1918 r. w Warszawie. Studiował medycynę na Uniwersytecie Józefa Piłsudskiego (Uniwersytet Warszawski), zaś po wybuchu drugiej wojny światowej wyjechał do ZSRS. W 1941 r. ukończył Instytut Medycyny w Mińsku i pracował jako epidemiolog na Uralu. W 1943 r. przeszedł w Moskwie 6-miesięczny kurs uzupełniający wiedzy lekarskiej, po którym awansował na Naczelnego Epidemiologa Białoruskiej Socjalistycznej Republiki Sowieckiej. W tym czasie należał już do Komsomołu, czyli Wszechzwiązkowego Leninowskiego Komunistycznego Związku Młodzieży. W grudniu 1944 r. wrócił do Polski, gdzie dowiedział się, że jego rodzice oraz brat zostali zabici przez Niemców.

W Polsce „ludowej”

Teraz Klingberg wstąpił do PPR i rozpoczął pracę w Naczelnym Nadzwyczajnym Komisariacie do Walki z Epidemiami, najpierw jako Naczelnik Wydziału Inspekcji i Akcji Terenowej, a później Dyrektor Departamentu Sanitarnego.

Działania Klingberga miały okazać się skuteczne, co spowodowało, że w lutym 1946 r. minister zdrowia mianował go Naczelnym Nadzwyczajnym Komisarzem do Walki z Epidemiami RP.

W lipcu 1945 r. w wyniku specjalnego polecenia ministra zdrowia został oddelegowany do pracy w aparacie bezpieczeństwa. Objął tu stanowisko Kierownika Sekcji, a później Kierownika Wydziału Sanitarno-Epidemiologicznego Szefostwa Służby Zdrowia MBP. Jego zadaniem było zlikwidowanie ognisk epidemii, które wybuchały w przepelnionych więzieniach i obozach, gdyż złe warunki sanitarne, a także brak podstawowej infrastruktury powodowały wysoką śmiertelność wśród osadzonych.

Działania Klingberga miały okazać się skuteczne, co spowodowało, że w lutym 1946 r. minister zdrowia mianował go Naczelnym Nadzwyczajnym Komisarzem do Walki z Epidemiami RP. Wtedy też Klingberg poprosił o zwolnienie z MBP, gdyż nowe stanowisko – jak zapisał w podaniu:

„wypełnia mi całkowity dzień pracy, tak iż nie mam możliwości wypełniać powierzonej mi pracy w MBP”.

Prawdopodobnie w 1947 r. Klingberg wyjechał służbowo do Szwecji i pracował przez pewien czas w polskim Attachacie Morskim w Sztokholmie. Według raportów Attaché Wojskowego ppłk. Stanisława Nadzina wysyłanych do Warszawy w styczniu 1948 r. Klingberg sprawiał tam pewne problemy i zachowywał się dość dziwnie. Miał się podobno zwolnić z pracy i zostać emigrantem. Ponadto chwalił się wielu ludziom jakoby pracował dla polskich służb wywiadowczych i miał szerokie koneksje w komunistycznych elitach władzy.

Przedstawiał się na przykład jako daleki krewny Stanisława Radkiewicza stojącego wówczas na czele Ministerstwa Bezpieczeństwa Publicznego. Warto zwrócić uwagę, że Nadzin pełnił też funkcję rezydenta wywiadu wojskowego Polski Ludowej w Szwecji i zbierał różne informacje o Polakach w Sztokholmie. Co ciekawe, według informacji amerykańskich służb wywiadowczych Klingberg w czasie pobytu w Sztokholmie posiadał bliskie relacje z Nadzinem.

W 1948 r. wyemigrował do Izraela i od razu zaciągnął się do korpusu medycznego wojsk izraelskich, gdzie dosłużył się stopnia podpułkownika. W 1952 r. rozpoczął pracę w ściśle tajnym Izraelskim Instytucie Badań nad Biologią w Nes Cijjona.

Emigrant w Izraelu

Według relacji samego Klingberga, jego współpraca z sowieckimi służbami wywiadowczymi rozpoczęła się na początku lat pięćdziesiątych. Był dla nich bardzo cennym źródłem informacji, gdyż mógł na bieżąco przekazywać Moskwie dane o badaniach prowadzonych w zakresie wykorzystania broni biologicznej i chemicznej. Stał się również bardzo znanym naukowcem-epidemiologiem z międzynarodową reputacją.

Nes Cijjona

Został wyszkolony w zakresie kontrwywiadowczym, a jego kontakty z KGB były bardzo dobrze zakonspirowane. Jego spotkania z oficerami sowieckich służb były często organizowane za granicą, np. w Genewie podczas wyjazdów służbowych na konferencje i seminaria naukowe. Klingberg był na tyle istotnym źródłem informacji, że KGB nadzorowało jego szpiegowską działalność bezpośrednio z Moskwy, celowo pomijając w tajnych kontaktach rezydenturę w Tel Awiwie, znajdującą się pod czujną obserwacją izraelskich służb kontrwywiadowczych Szin Bet.

Jego współpraca z sowieckimi służbami wywiadowczymi rozpoczęła się na początku lat pięćdziesiątych. Był dla nich bardzo cennym źródłem informacji, gdyż mógł na bieżąco przekazywać Moskwie dane o badaniach prowadzonych w zakresie wykorzystania broni biologicznej i chemicznej.

Izraelskie służby od wielu lat podejrzewały, że Klingberg mógł być zdrajcą, ale brak dowodów nie pozwalał na przedstwienie mu oficjalnych zarzutów. Warto dodać, że już w 1963 r. Klingberg został poddany badaniu

wariografem, które przeszedł bez wzbudzania żadnych podejrzeń. Przełom nastąpił dopiero w 1982 r., kiedy jedno ze źródeł KGB zgodziło się zostać podwójnym agentem i dostarczyło informacji odnośnie związków Klingberga z KGB. W styczniu 1983 r. funkcjonariusze Szin Bet porwali go i umieścili w odosobnieniu. Według jego własnej relacji, złamał się dopiero po 4 dniach przesłuchań. Wtedy przyznał się do pracy na rzecz KGB.

Osądzony i osadzony w więzieniu pod fałszywym nazwiskiem, w roku 1998 – a więc po odbyciu 15 lat kary więzienia – został Klinberg zwolniony ze względu na stan zdrowia i następne 4 lata spędził w areszcie domowym. W 2003 r. przeprowadził się do Paryża, ale nie przyjął francuskiego obywatelstwa. Zmarł 30 listopada 2015 r.

Po wyjściu z więzienia wiele razy tłumaczył, że został szpiegiem z powodów ideologicznych. Do dziś nie wiadomo, kiedy został zwerbowany przez sowiecki wywiad, choć jego dziwne zachowanie w Sztokholmie może sugerować, że nastąpiło to właśnie w czasie pobytu w Szwecji.

COFNIJ SIĘ